

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

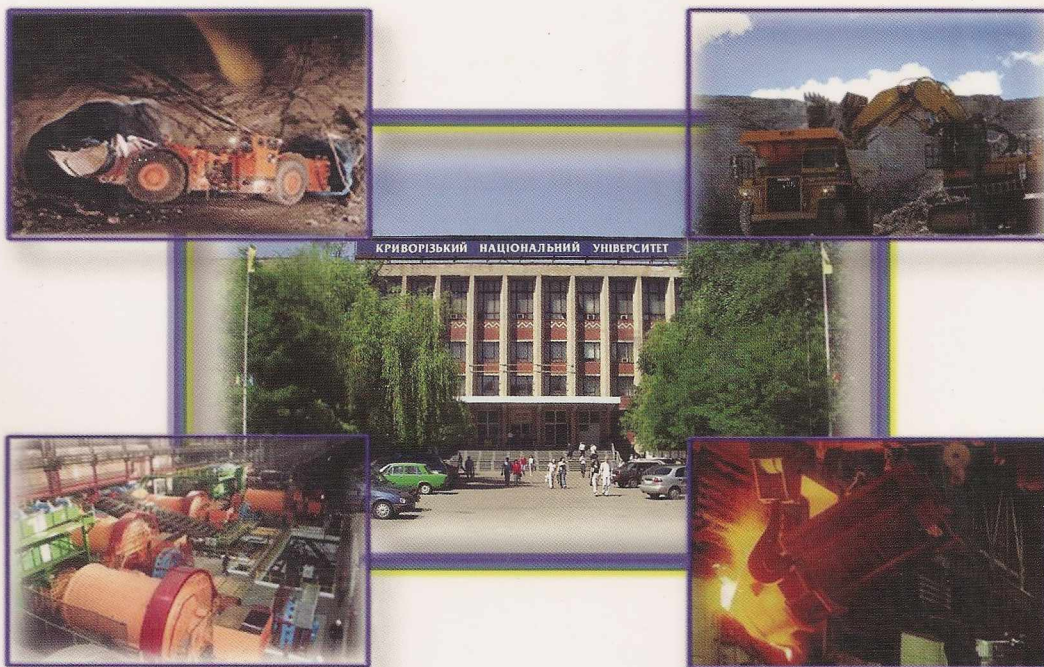
ДВНЗ «КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Міжнародна науково-технічна конференція

Матеріали конференції

**СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОСТІ
ТА СУСПІЛЬСТВА**

Т о м 2

22-25 травня 2013 року

Кривий Ріг

УДК 378.147

В. А. КАРПЮК

викладач кафедри німецької мови
і літератури з методикою викладанняКриворізький педагогічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»,
valyusha2007@list.ru

АНАЛІЗ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ В ОБҐРУНТУВАННІ ТА ДОСЛІДЖЕННІ ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ І САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

У статті проведено аналіз методологічних підходів в обґрунтуванні та дослідженні інтеграції навчально-пізнавальної і самоосвітньої діяльності студентів. Розглядаються системний, цілісний, комплексний, інтегративний, синергетичний, діяльнісний, особистісний, аксіологічний, ресурсний, та компетентнісний підходи, які є релевантними у контексті дослідження означеної проблеми.

Теоретичні основи інтеграції навчально-пізнавальної (НП) й самоосвітньої діяльності (СОД) студентів на засадах компетентнісного підходу спираються на певні усталені положення загальнонаукових методологічних підходів до обґрунтування її сутності та провідних технологічних механізмів. У сучасній педагогіці сформувалися різні наукові підходи до розуміння організації процесу навчання у вищій школі. Ми розглянемо лише окремі, які мають цінність для нашого дослідження, а саме: системний, цілісний, комплексний, інтегративний, синергетичний, діяльнісний, особистісний, аксіологічний, ресурсний, компетентнісний.

У процесі дослідження ми вважали за необхідне звернутися до наукових праць В. Афанасьєв, І. Блауберг, С. Гончаренко, С. Корчинський, С. Смирнов, Л. Столяренко, І. Бех, Б. Гершунський, М. Євтух, І. Зязюн, В. Кремінь, В. Лозова, А. Міщенко, В. Сластьонін, Н. Ткачова, Г. Чижакова, Г. Щедровицький, А. Ярошенко. Аналіз поглядів українських та зарубіжних учених щодо поняття «компетентнісний підхід» знаходимо в працях Н. Бібік, О. Пометун, О. Овчарук, О. Локшина, О. Онопрієнко, В. Аніщенко, В. Байденко, В. Болотов, В. Бондар, Є. Бондаревська, М. Волошина, Т. Добутько, Б. Ельконін, О. Жук, І. Зимня, Н. Обозов, В. Краєвський, М. Попова, В. Серіков, І. Фрумін, А. Хуторський.

Інтеграція НП і СОД студентів на засадах компетентнісного підходу, зокрема, не розглядалася у педагогічній науці як самостійна цілісна система зі своїми власними структурно-функціональними компонентами, і отже, не виступала предметом окремих комплексних педагогічних досліджень. Система інтеграції НП і СОД студентів є підсистемою більш високого ієрархічного порядку – яким виступає навчальний процес у вищій школі в цілому. Функціонування такої системи забезпечується за умови взаємодії й взаємозв'язків її структурних компонентів: мотиваційно-комплікативного, когнітивно-інтеграційного, інтеграційно-діяльнісного, діагностико-рефлексивного, циклічного.

Результат інтеграції – цілісність, тобто нова реальність, де кожен компонент зберігає свою суверенність, свої суттєві якості. Інтеграція виключає знищення, підрядність, розчинення одного в іншому; вона не можлива й для принципово різних суттєвостей [1].

Є необхідність у розмежуванні понять цілісності й інтеграції. Цілісність відображає статику системи, тобто рівень розвитку елементів і зв'язків на даний момент часу, інтеграція ж – це процес розвитку цілісності на основі взаємодії з диференціацією, але при провідній ролі гармонізації зв'язків. Основний зміст інтеграції як засобу теоретичного синтезу полягає в отриманні нового пізнавального результату, який перевищує за своєю евристичною значимістю пізнавальну цінність всіх компонентів, які інтегруються. У процесі інтеграції здійснюється взаємопроникнення систем, що вносить нові змісти й організаційні елементи й сприяє тим самим їх переходу до нової системної якості.

З позиції синергетичного підходу, інтеграція НП і СОД студентів є самокерованою цілісною системою, що забезпечує свій розвиток за рахунок активного використання як внутрішніх ресурсів, так і можливостей, які визначаються умовами зовнішнього середовища. Відповідно урахування основних положень синергетичного підходу щодо процесу інтеграції надає нам можливостей обґрунтованого визначення процесу інтеграції як систему

структурними компонентами якої визначаємо наступні конструкти: мотиваційно-комплікативного, когнітивно-інтеграційного, інтеграційно-діяльнісного, діагностико-рефлексивного, циклічного.

Процес інтеграції розуміємо як певну педагогічну систему, яка є комплексною. У межах цієї системи ми можемо говорити про те, що власне відбувається інтеграція двох окремих систем, тобто навчально-пізнавальної діяльності, яка в свою чергу може розглядатися як сукупність окремих педагогічних систем (у цьому випадку нищого) ієрархічного порядку.

Згідно ресурсного підходу вибір ресурсів, до складу яких належать цілі, завдання, навчально-пізнавальна і самоосвітня діяльність, методологічні підходи, дидактичні умови, компетенції, спрямований на здійснення інтеграції НП і СОД студентів.

Актуальним є питання особистісно-зорієнтованої організації навчального процесу, що є ключовим у концепції Болонського процесу та потребує розв'язання. Інтеграція НП і СОД студентів може стати одним із засобів, що дозволить розробляти індивідуальну стратегію навчання для кожного студента та сприяти розвитку особистості, мотивації до навчання, адекватній самооцінці студента, орієнтації на саморозвиток, урахуванню індивідуальних психофізіологічних особливостей (особливості мислення, сприйняття, пам'яті, уваги, мотивації) та досвіду, розвитку комунікативних властивостей і навичок спілкування в інформаційному просторі.

Згідно думки А. Хуторського про те, що суб'єкт навчання засвоює не окремі один від одного знання й уміння, а оволодіває комплексною процедурою, у якій для кожного виокремленого напрямку є присутньою відповідна сукупність освітніх компонентів, які мають особистісно-діяльнісний характер, потреба інтеграції НП і СОД стає для студентів особистісно значущою і набувається в процесі їх активної пізнавальної самостійної діяльності, протягом якої росте відповідальність студентів за результати особистої пізнавальної діяльності [2]. Реалізація інтеграційних процесів на засадах компетентнісного підходу обумовлює: інтеграцію індивідуальних, предметних, спеціально-предметних знань в умовах НП і СОД студентів; інтеграцію мотивів, цілей і завдань планування НП і СОД; інтеграцію професійної, самоосвітньої компетентностей, а також компетентності інформативних та комунікативних технологій; і як найвищу категорію реалізації навчання - інтеграцію процесів само: самодіагностика, самоконтроль, самокерування, самоуправління, самореалізація, самовдосконалення.

Таким чином, сучасний рівень науково-педагогічних досліджень обумовлює рідкісність використання методу дослідження, який би застосовувався в «чистому вигляді», оскільки внаслідок застосування одного-двох методів дослідження вірогідною є дуже велика неточність. Вважаємо, що розглянуті основні положення названих вище наукових підходів (системний, цілісний, комплексний, інтегративний, синергетичний, діяльнісний, особистісний, аксіологічний, ресурсний, компетентнісний) є досить важливими й цінними для дослідження обраної проблеми й використання як методолого-теоретичної основи в обґрунтуванні розробки змісту й структури інтеграції навчально-пізнавальної та самоосвітньої діяльності, дидактичних умов, відповідної дидактичної моделі та технології її реалізації.

Література

1. Никитенко Е. В. Понятие и принципы интеграции образования / Е. В. Никитенко / Наука образования: Сборник научных статей. Выпуск 22. Омск: Изд-во ОмГПУ, 2004. С. 497.
2. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – № 2. – 2003. – С. 58–64.